

מועצה אזורית רמת נגב

לכבוד

ערן דורון- ראש המועצה

מועצה אזורית רמת נגב

אני מתכבדת להגיש לעיוןך את דוח הביקורת העוסק בטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרנרית.

דוח זה נועד לשמש כלי עזר מקצועי בקידום שיפור תהליכי עבודה ברשות ובחיזוק ניהול מיטבי של משאבי המועצה בתחום שנבדק.

ברצוני להודות למנהלים ולעובדי המועצה על שיתוף פעולה מלא, על העברת המידע והחומרים הנדרשים וכן על הנכונות ליישם תיקונים והמלצות, לעיתים כבר במהלך ביצוע הביקורת.

בברכה,

זוהר שוקרי, רו"ח

מבקרת המועצה

וממונה על תלונות הציבור

עותק: וועדת הביקורת

דוח ביקורת בנושא: הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרिनרית

דוח מס' 1

2025

מסמך זה מכיל ממצאי ביקורת של מבקרת המועצה. פרסומם המלא או החלקי לפני שחלף המועד נקבע להגשתו למועצה, ללא נטילת רשות מאת מבקרת המועצה, אסור עפ"י סעיף 145 (ו) לצו המועצות המקומיות

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

תוכן עניינים

4.....	תמצית מנהלים
6.....	1. רקע
6.....	1.1 מבוא
6.....	1.2 מטרת הביקורת
6.....	1.3 עבודת הביקורת
	2. מידע כללי
7.....	2.1 כלבים מחוסנים
7.....	2.2 דווח למרכז הארצי
7.....	2.3 אתר האינטרנט של המועצה
8.....	3. מינוי וטרינרית הרשות
	4. טיפול פניות למוקד
9.....	4.1 אופן הטיפול בפניות למוקד
9.....	4.2 מועד הטיפול בפניות למוקד
11.....	5. נוהל טיפול באירועי נשיכה ובדיקות כלבת
	6. כלבים משוטטים והטיפול בהם
13.....	6.1 סמכויות הרשות לטיפול בכלבים משוטטים
13.....	6.2 הגדרת כלב משוטט
14.....	6.3 אופן הטיפול בלכידת כלבים משוטטים
	7. מקרה המתת כלב- יולי 2025
15.....	7.1 עובדות כלליות של האירוע
15.....	7.2 פעולות הביקורת שננקטו
16.....	7.3 ממצאי הביקורת
21.....	8. סיכום הביקורת

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

תמצית מנהלים

מ"ס	סעיף בדוח	❌ ממצאים	✅ המלצות
1	4.2	הטיפול בחלק מהפניות שהתקבלו במוקד חרג מלוחות הזמנים שנקבעו בנהלי העבודה הפנימיים.	הגדרת נהלים ברורים לזמני תגובה מומלץ לעדכן או לנסח נהלים הכוללים זמני מענה מוגדרים לסוגי פניות שונים, בדגש על מקרי חירום.
2	7.3.2	במקרים חריגים, כגון אירועים שבהם נדרשה המתת בעל חיים, קיימים תיעודים חלקיים בלבד שאינם כוללים תמיד תיעוד מצולם של האירוע.	לגבש נוהל תיעוד מוסדר לכל אירוע הכולל טיפול או לכידה של בעלי חיים, לרבות שמירת תיעוד מצולם עם תאריך, מקום וזיהוי חד-משמעי של בעל החיים.
3	7.3.3	באתר המועצה פורסם מספר טלפון של הווטרינרית הרשותית אשר אינו מצוי בשימוש תדיר.	- עדכון פרטי ההתקשרות ברשות והנגשתם לציבור יש לוודא כי כלל פרטי יצירת הקשר המתפרסמים באתר הרשמי ובפרט מספר הטלפון של הווטרינרית הרשותית או מוקד החירום יהיו תקפים, עדכניים ומפוקחים באופן שוטף. - יש לבחון הפעלת מנגנון התראות או תיבת פניות לנושאים דחופים. - הדרכה ושיפור תיאום בין גורמים יש לוודא כי הגורמים הרלוונטיים (מוקד, וטרינרית, פיקוח) פועלים בתיאום מיטבי ומעודכנים בפרקי הזמן המחייבים.
4	7.3.3	לא קיימת אחידות בתיעוד הפניות והטיפול בהן מאחר וחלק מההפניות מגיעות ישירות אל הווטרינרית הרשותית ולא נמצא להן תיעוד במערכת המוקד.	חיזוק מערך תיעוד ובקרה אחיד לפניות כל פנייה, לרבות פניות המגיעות ישירות אל הווטרינרית הרשותית, תתועד במערכת המוקד ותכלול פירוט של מהות הפנייה, מועד קבלתה, פעולות שבוצעו ומועד סיום הטיפול.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

- פרסום באתר המועצה- הנגשת מידע מומלץ לפרסם באתר המועצה מידע מפורט לגבי כל כלב המוצע לאימוץ, באופן נגיש, ברור ומעודכן. הפרסום יכול: תמונה עדכנית של הכלב, סוג וגזע הכלב (ככל שניתן להעריך), גיל מוערך, מצב רפואי בסיסי. יש לפרסם גם את עלויות האימוץ (כולל חיסון, שבב, רישיון) וקישור מקוון לטופס בקשה לאימוץ למילוי ושליחה מקוונת. - קידום שיתופי פעולה עם עמותות מוכרות מומלץ לבחון הקמת מסד נתונים של עמותות מקומיות המאשרות על ידי משרד החקלאות, לקביעת מנגנון יידוע יזום על כלבים להסגר, במקרים בהם הדבר מתאפשר, לצורך עידוד אימוץ. - לשקול לקיים ימי אימוץ מרוכזים ברחבי המועצה לצורך הגברת הסיכוי למציאת פתרונות חלופיים להמתה.	לא מתבצע פרסום באתר המועצה לאחר לכידת כלב המיועד לאימוץ ואין פנייה יזומה לעמותות הפועלות בתחום לצורך שיתוף פעולה.	7.3.6	5
---	--	--------------	----------

נכון למועד עריכת דוח הביקורת, עודכנו באתר המועצה פרטי ההתקשרות עם הווטרינרית. ☒

תגובת המועצה

המועצה רואה חשיבות רבה ביישום ההמלצות שהועלו ומתחייבת לפעול לתיקון הליקויים.

המועצה מדגישה כי היא תמשיך לפעול לשיפור תהליכי עבודה, להגברת השקיפות ולמתן שירות מיטבי לתושבים בהתאם לעקרונות המנהל התקין.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

1. מבוא

הכלבים בימנו הפכו להיות חלק בלתי נפרד מהמרחב הציבורי והפרטי בישראל. נוכחותם תורמת לרווחת האדם ומעשירה את חיי הקהילה. עם זאת, כלבים שאינם נמצאים תחת פיקוח והחזקה מוסדרת, במיוחד כלבים משוטטים, עלולים להוות מטרד, לעיתים סכנה ממשית לציבור, לרכוש, לבעלי חיים אחרים ואף לסבול בעצמם מהיעדר טיפול רפואי, תזונה או מחסה. היבטים אלה מציבים אתגר בריאותי, תברואתי וחברתי אשר מחייב את הרשות המקומית לפעול במסגרת מוסדרת, תוך יישום הוראות החוק והנחיות משרד החקלאות.

1.1. מטרת הביקורת

הביקורת נועדה לבחון את מדיניות המועצה האזורית רמת נגב ופעולתה בתחום הכלבים המשוטטים.

התשתית החוקית עליה התבססה הביקורת:

- חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד–1994
- חוק הרופאים הווטרינרים, התשנ"א–1991
- תקנות להסדרת הפיקוח על כלבים, התשס"ג–2002 (להלן- תקנות הסדרת הפיקוח)
- תקנות להסדרת הפיקוח על כלבים, התשס"ה–2005 (להלן- תקנות הסדרת הפיקוח)
- פקודת הכלבת 1934
- צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), תשי"ח–1958

1.2. עבודת הביקורת

הביקורת כללה בין היתר את הפעולות הבאות:

1. ראיונות עם בעלי תפקידים: וטרינרית המועצה, מנהל הלשכה הווטרינרית של מ.החקלאות, מנהלת המוקד וגורמים נוספים.
2. עיון במסמכים ומכתבים שהוגשו ע"י עמותות וגורמים חיצוניים.
3. בדיקת דוחות פעולה של בעלי מקצוע.
4. סקירת נתוני המוקד העירוני לשנת 2025 בנושא כלבים משוטטים.
5. הבדיקה נערכה בגין תלונה שהוגשה על ידי עמותת "תנו לחיות לחיות", אשר התייחסה לאופן הטיפול שביצעה הרשות המקומית בכלבה המשוטטת.
6. התקופה שנבדקה כוללת את החודשים ינואר ועד יוני 2025 והיא מתמקדת בפעולות שננקטו על ידי השירות הווטרינרי הרשותי ובמענה שניתן לפנייה.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

2. מידע כללי

2.1. נכון למועד הביקורת, במועצה קיימים 1047 כלבים הרשומים במרכז הרישום הארצי לרישום כלבים במשרד החקלאות. עם זאת, בשל המרחב הכפרי הנרחב קיימים בפועל כלבים נוספים שאינם רשומים במאגר הרשמי.

2.2. כלבים מחוסנים

על פי הנתונים שהוצגו, כ-7% מכלל הכלבים הרשומים במועצה אינם מחוסנים כנדרש. עם זאת, השירות הווטרינרי נמצא במעקב שוטף אחר הנושא ופועל לצמצום הפער. סעיף 5 לתקנות הסדרת הפיקוח בנוגע לחידוש רישיון קובע: "רופא וטרינר עירוני ישלח לבעליו של כלב שלושים ימים לפחות לפני פקיעת תוקף רישיון להחזקת כלב שבבעלותו, טופס רישיון חדש".

תזכורות- כחודש לפני פקיעת תוקף רישיון החזקה בכלב, נשלח לבעלי הכלבים מסרון ומייל תזכורת על סיום תוקף הרישיון בצירוף קישור לתשלום החיסון ותשלום אגרת הרישוי.
ימי חיסון יזומים- השירות הווטרינרי מקיים ימי חיסון יזומים, במסגרתם מגיעה וטרינרית המועצה פעמיים בשנה לכל יישובי המועצה, במטרה להקל על התושבים בביצוע החיסון במועד ולשפר את נגישות השירות.

2.3. דיווח למרכז הארצי

במסגרת הוראות חוק הפיקוח על הכלבים, הוקם מנגנון רישום מרכזי אשר נועד לרכז ולתחזק מידע עדכני בנוגע לכלבים המחזיקים ברישיון כחוק ולשמש תשתית לדיווחי הרשויות המקומיות. הווטרינר הרשותי חייב לדווח על כל מקרה של חיסון, סימון, הנפקת רישיון, ביטול, שינוי בפרטי הבעלים, איתור כלבים או מותם וכן על מקרי נשיכה או רישום ככלב מסוכן. בנוסף, נדרש הווטרינר להעביר מידע על כלבים שנכנסו להסגר או שוחררו ממנו, בהתאם לפרוצדורות הקבועות בתקנות. בהתאם לסעיף 8(ז) לחוק הסדרת הפיקוח, הרשות המקומית מחויבת לספק לוטרינרית ולשפר את נגישות השירות ואת האמצעים הטכנולוגיים הנדרשים לביצוע הדיווחים.

הביקורת מצאה כי במועצה מופעל מאגר מידע ייעודי באמצעות תוכנת 'דוקטורט', אשר מחוברת באופן מקוון למערכת הארצית. בהתאם לבדיקה מדגמית שנעשתה, ווטרינרית הרשות מדווחת באמצעות מערכת זו באופן שוטף, לרבות הפקת נתונים לצורך מעקב, תיעוד ובקרה.

2.4. אתר האינטרנט של המועצה

באתר של המועצה מופיע מאגר מידע הכולל בין היתר:

- שעות קבלת קהל, מועדי הגעה לישובים ודרכי התקשרות עם הווטרינרית.
- מחירי חיסוני כלבת, אגרות וקנסות, הנחיות להתמודדות עם בעלי חיים משוטטים.
- מידע על חתולי רחוב והנחיות לשמירה על חיות בר.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

3. מינוי וטרינרית רשותית

- 3.1.** וטרינר רשותי הוא רופא וטרינר שממונה על ידי רשות מקומית לשמש כווטרינר הרשות. על כל רשות מקומית למנות לעצמה וטרינר רשות שיפעל בתחומה.
- 3.2.** בהתאם לנוהלי מרכז השלטון המקומי וארגון הרופאים הווטרינרים ברשויות המקומיות, נדרש כי אדם הממונה לתפקיד יעבור קורס מפקחים וטרינרים בתוך שנה ממועד כניסתו לתפקיד, כתנאי סף להמשך כהונתו.

הווטרינרית הרשותית נבחרה לתפקיד בתאריך 18.8.2019. נמצא כי בתאריך 25 בפברואר 2020 קיבלה תעודת השתתפות בקורס "רפואה וטרינרית רשותית" מטעם ארגון הרופאים הווטרינרים של מרכז השלטון המקומי, ובכך השלימה את קורס ההכשרה הנדרש למפקחים בתוך שנה ממועד כניסתה לתפקיד, כנדרש.

3.3. סמכויותיו של וטרינר הרשות

- סעיף 2 לחוק הרופאים הווטרינרים, התשנ"א-1991, קובע:
- "שליחותו של הרופא הווטרינר היא למנוע ולהקל על סבלם של בעלי חיים, למנוע מחלותיהם ולרפא אותם, לסייע באחזקתו התקינה של משק בעלי החיים ולהגן על האדם מפני סכנות ונזקים שמקורם מחלות בעלי חיים".
- במסגרת זו, נקבעו על ידי הרשות המקומית תחומי אחריותו של הווטרינר הרשותי, הכוללים:
- טיפול בחתולי רחוב, לרבות פעולות בנושא עיקור וסירוס.
 - פיקוח ותחזוקה שוטפת של פינות חי ביישובים.
 - פיקוח תברואתי על סופרים ומסעדות, כחלק משמירה על בריאות הציבור.
 - הנפקת רישיונות וביצוע חיסונים לכלבים.
 - טיפול בבעלי חיים משוטטים.
 - מתן מענה לתלונות הנוגעות לכלבים נושכים.
 - טיפול בנושאי בעלות, אכיפה וקנסות בגין שוטטות של כלבים, כולל שיתופי פעולה עם עמותות (כגון צער בעלי חיים) במקרה הצורך.
 - פיקוח וטיפול בכלבים החוסים במאורת הרשות.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

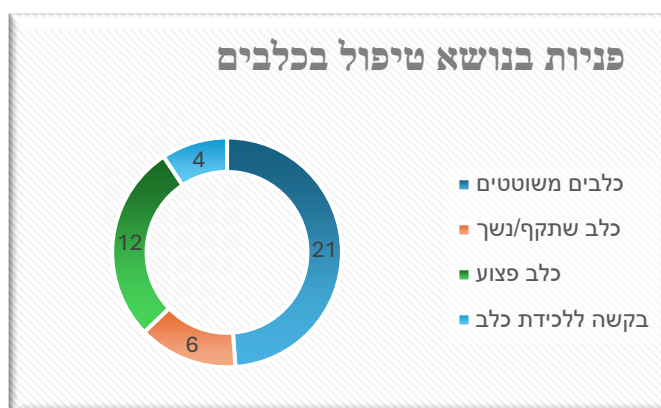
4. אופן הטיפול בפניות המתקבלות במוקד השירות

על פי נתוני מערכת המוקד העירוני, במהלך המחצית הראשונה של שנת 2025 (בין התאריכים 1.1.2025–1.7.2025), התקבלו 102 פניות בנושאים וטרינריים ובעלי חיים שטופלו במסגרת השירות הווטרינרי של המועצה, בהתאם לחלוקה הבאה:

מספר פניות	מהות הפנייה
2	נשיכה ע"י בע"ח
3	בע"ח מת בתחום הישוב
71	בע"ח משוטט
18	כללי
8	שאלות בנושא חיסונים
102	סה"כ פניות

מתוך 102 הפניות, 76 פניות (כ-72%) עסקו באופן ישיר בבעלי חיים משוטטים, לרבות דיווחים על תקיפה, פציעות ובקשות ללכידה.

מתוכם 43 פניות עסקו בנושא כלבים בהתאם לפילוח הבא:

4.1. מועדי הטיפול בפניות

להלן פירוט טווח הטיפול בפניות כפי שנקבע במועצה:

טווח טיפול	מהות הפנייה
3 ימים	כלבים משוטטים
7 ימים	כלב שתקף/נשך
3 ימים	חיסונים
10 ימים	כללי
מועבר לטיפול אגף שפ"ה	בעל חיים מת בתחום היישוב

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

התלונות מתקבלות באופן שוטף במערכת המוקד העירוני. עם קליטת הפנייה, נשלחת הודעה אוטומטית לכתובת הדוא"ל של הווטרינרית הרשותית וכן התראה באפליקציה הייעודית אליה היא מחוברת.

בהמשך, הווטרינרית מעדכנת את סטטוס הטיפול במערכת בהתאם לפעולות שבוצעו בפועל לרבות טיפול בשטח, סגירת פנייה או מעקב מתמשך.

נכון למועד עריכת הביקורת, בכל אחת מהפניות הללו צוין במערכת כי ה"טיפול הסתיים".

4.2. להלן פילוח הטיפול בפניות בהתאם ללוח הזמנים שנקבע:

#	מחלקה	סהכ פניות	לא עמדו בתקן	זמן תקן	אחוז חריגה	אחוז עמידה בתקן	חורגות ופתוחות	זמן טיפול ממוצע (בשעות)	זמן טיפול ממוצע (חילוק)
1	וטרינרית	102	84	18	17.6%	82.4%	0	55.03	55 שעות ו-1 דקות
1	בעל חיים משוטט	71	55	16	22.5%	77.5%	0	55.80	55 שעות ו-47 דקות
2	כללי	18	18	0	0.0%	100.0%	0	46.55	46 שעות ו-32 דקות
3	שאלות בנושא חיסונים	8	7	1	12.5%	87.5%	0	32.42	32 שעות ו-25 דקות
4	בעל חיים מת בתחום היישוב	3	3	0	0.0%	100.0%	0	84.25	84 שעות ו-15 דקות
5	נשיכה ע"י בעל חיים	2	1	1	50.0%	50.0%	0	146.27	146 שעות ו-16 דקות
	סהכ	102	84	18	17.6%	82.4%	0	-	-

סה"כ: 102

הביקורת מצאה כי מתוך 102 פניות שהתקבלו במוקד, 18 פניות (כ-18%) קיבלו מענה בטווח זמנים שחרג מהזמן שנקבע.

יחד עם זאת, מהממצאים עולה כי הזמן הממוצע לטיפול בפניות במוקד תואם את הזמן שנקבע לכך, כמפורט:

#	נושא	ממוצע (בימים)	סהכ פניות
1	נשיכה ע"י בעל חיים	6.50	2
2	בעל חיים מת בתחום היישוב	3.67	3
3	בעל חיים משוטט	2.38	71
4	כללי	2.00	17
5	שאלות בנושא חיסונים	1.25	8

סה"כ: 102

תגובת הווטרינרית:

ברוב המקרים נעשה ניסיון ליצור קשר עם הפונים שפתחו את הקריאה במוקד השירות, ממש סמוך לקבלת הפניה במוקד, אולם מאחר והטלפון ממנו חוזרים הוא חסוי לא תמיד יש מענה ולכן הטיפול בתלונה מתעכב. עוד אציין כי אני מועסקת בהיקף של 50% משרה, ולכן אני זמינה למענה ולטיפול בפניות במשך כל ימות השבוע.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

5. נוהל טיפול באירועי נשיכה ובדיקות כלבת

מועצה אזורית רמת נגב אינה מוגדרת כאזור מוכרז לכלבת ולפיכך אינה כפופה להנחיות החירום החלות באזורים מוכה כלבת. עם זאת, בהתאם לתקנות הכלבת (החזקת כלבים, חתולים וקופים במאורת בידוד), על הרשות המקומית לפעול לפי כללים מחייבים בכל הנוגע לטיפול באירועי נשיכה.

בהתאם לתקנה 4(2) לפקודת הכלבת 1934 :

”כל בעל חיים שהוחזק בבידוד או בפיקוח שלא במאורת בידוד [...] יוחזק כאמור עד תום עשרה ימים מיום הנשיכה או המגע”.

וכן על פי סעיף 4(1)(א)-(ג) לפקודת הכלבת :

”בעליו של בעל חיים שנושך אדם חייבים לעשות את הדברים הבאים במשך עשרים וארבע שעות לאחר שנודע להם דבר המקרה:

- (א) להודיע את העובדה לרופא הממשלתי או לרופא הווטרינר הממשלתי הקרובים ביותר
- (2) כל בעל חיים שהוחזק בבידוד או בפיקוח שלא במאורת בידוד כאמור בסעיף קטן (19)(ב) או (ג), יוחזק כאמור עד תום עשרה ימים מיום הנשיכה או המגע כאמור בסעיף 4א.”

5.1. דיווח וטופס "דוח פעולות למניעת כלבת"

במקרה של נשיכת אדם על ידי כלב, נדרש דיווח מיידי ללשכת הבריאות המחוזית ע"י האדם שננשך. לאחר מכן, מועבר לידי הווטרינרית הרשותית טופס "דוח פעולות למניעת כלבת" מטעם משרד הבריאות, אשר משמש כבסיס להמשך הפיקוח והמעקב של הווטרינרית.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

5.2. נשיכה ע"י כלב מזוהה

במקרה בו הכלב הנושך הוא בעל שבב אלקטרוני מזוהה (כלב בבעלות ידועה) ובעל חיסון כלבת תקף, נדרש הבעלים להתייצב עם הכלב במרפאה הווטרינרית הרשותית לצורך פתיחת תצפית בית למשך עשרה ימים ממועד אירוע הנשיכה. הבעלים מחויב בתשלום אגרת תצפית בסך של 365 ש"ח ומביא את הכלב לבדיקה במועדים שנקבעים על ידי הווטרינרית הרשותית. בתום תקופת התצפית, אם מצבו של הכלב תקין ולא נצפו סימני מחלה, מאשרת הווטרינרית את סיום התצפית, הכלב רשאי לשוב לשגרה, והווטרינרית מדווחת ללשכת הבריאות המחוזית על כך שהכלב נמצא חופשי ממחלת הכלבת. בנוסף, נרשמים פרטי המקרה בתוכנה הייעודית המקושרת למאגר הארצי, בהתאם להנחיות משרד החקלאות.

במהלך תקופת הביקורת נמצאו חמישה מקרי נשיכה של כלבים מזוהים (בעלי שבב) שדווחו באתר הארצי.

- שני מקרים התקבלו בעקבות פנייה ישירה למוקד הרשות.
 - שלושה מקרים נוספים דווחו על ידי הווטרינרית בהתבסס על מידע שהתקבל ממשרד הבריאות על אנשים שננשכו ודיווחו למשרד.
- הביקורת מצאה כי בכל המקרים:
- המידע הוזן למאגר המידע הארצי כנדרש.
 - נגבתה האגרה עבור תצפית הכלבת.
 - בוצעו ביקורים במהלך תקופת ההסגר על ידי הווטרינרית האחראית, בהתאם לנוהל השירותים הווטרינריים.

5.3. כלב משוטט חסר בעלים

במקרה בו הכלב הנושך הוא משוטט, מתפרע ותוקפני, ללא חיסון כלבת בתוקף או רישיון תקף, ובשל כך מהווה סיכון לסביבתו. הווטרינרית פועלת ללכידתו ולאחר לכידתו, ובכפוף לשיקול דעתה המקצועי ולסמכותה של הווטרינרית הרשותית, נבחנת האפשרות לבצע המתה. לאחר ההמתה, מועברת גופת הכלב למכון הפתולוגי של השירותים הווטרינריים לצורך בדיקה רשמית לאיתור נגיף הכלבת. לחלופין, כאשר הדבר מתאפשר ובהתאם להערכת הווטרינרית, הכלב מועבר למאורת הרשות לצורך תצפית בת עשרה ימים לבחינת הימצאות נגיף הכלבת.

במהלך תקופת הביקורת לא נמצאו מקרים של כלבים משוטטים שנשכו.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

6. כלבים משוטטים והטיפול בהם

6.1. סמכויות הניתנו לרשות המקומית בנוגע לטיפול בכלבים משוטטים

החקיקה בתחום רווחת בעלי החיים והפיקוח הווטרינרי, מטילה אחריות ישירה על הרשויות המקומיות, ובפרט על וטרינרי הרשות, לנקוט צעדים של פיקוח, טיפול, מניעה ואכיפה בנוגע לכלבים משוטטים.

סעיף 146(8) לצו המועצות המקומיות קובע, בין היתר:

"המועצה מוסמכת... (8) לקבוע סדרים, להטיל איסורים והגבלות, לאחוז באמצעים ולחייב תושבים, בעלים ומחזיקים שהם יאחזו באמצעים- כדי להבטיח את בריאות הציבור, את הסדר ואת הבטחון. למנוע הופעתם והתפשטותם של מחלות ונגעים, לרבות מחלות ונגעים של בעלי חיים וצמחים, ולבערם, להשמיד מזיקים או בעלי חיים שאין להם בעלים, למנוע דליקות ולכבותן, לסלק מפגעים ולמנוע תקלות, לרבות הריסת בנינים מסוכנים או מזיקים לבריאות."

החקיקה מעניקה לוטרינר הרשות סמכויות שלטוניות רחבות, לרבות כניסה לחצרים, תפיסה, בידוד ואף המתה של בעלי חיים, כאשר נדרש, לצורך הגנה על בריאות הציבור והן למניעת מטרדים בטיחותיים וסביבתיים.

הגדרת כלב משוטט

בהתאם להוראות החוק, לרשות המקומית, באמצעות הווטרינר הרשותי או גורם מוסמך מטעמה מוקנית הסמכות ללכוד ולהעביר להסגר כל כלב העונה על אחד מהתנאים הבאים: כלב שאינו מזוהה עם בעלים, כלב שלבעליו אין רישיון תקף להחזקתו, או כלב המוחזק בניגוד לדרישות החוק או לתנאים שנקבעו ברישיון שניתן עבורו. מצבים אלה נכללים תחת ההגדרה התפעולית של "כלב משוטט" לצורכי פיקוח ואכיפה.

6.2. אופן הטיפול בלכידת כלבים משוטטים

לכידת כלבים משוטטים במרחב המועצה מתבצעת בהתאם להוראות חוק הפיקוח על הכלבים, תוך מענה הן לפניית ציבור קונקרטיים והן בפעולות יזומות של גורמי האכיפה הווטרינריים.

הלכידות מתבצעות באמצעות פקח וטרינרי מוסמך או הווטרינרית הרשותית- אשר עברו הכשרה ייעודית הכוללת את כללי הטיפול, האכיפה ומתן קנסות מנהליים, בהתאם להסמכה שהונפקה מטעם מרכז השלטון המקומי.

קיים הסכם סדור בין המועצה לבין עמותת "צער בעלי חיים"- במסגרת ההסכם מתבצעת פעילות לכידה לכל הפחות אחת לחודש. פעילות זו מתבצעת או בתגובה לפניית מוקד שגרתית או במסגרת סיור יזום הנערך על ידי נציג העמותה בליווי הווטרינרית הרשותית.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

לרשות הפקח עומד רכב ייעודי ללכידת כלבים המותאם להובלת בעלי החיים באופן בטיחותי למאורת הבידוד.

בהתאם לסעיף 1 לחוק הפיקוח על כלבים :
"מאורת רשות" - מתקן שקבעה רשות מקומית, באישור המנהל, לאחזקת כלבים"

נמצא כי מאורת הרשות של המועצה הוגדרה כעמותת "צער בעלי חיים" בבאר שבע.

6.3. עקרונות הטיפול בכלב משוטט

להלן עקרונות הטיפול בכלב משוטט הקיימים במועצה :

■ כלב משוטט עם שבב

הווטרינרית מאתרת את בעליו באמצעות סריקת השבב והכלב מוחזר אליו לאחר הסדרת תשלום הקנס בגין שוטטות.

■ כלב משוטט ללא שבב

אם הכלב אינו סובל ממחלה או פציעה חמורה, הכלב מועבר למתקן של עמותת צער בעלי חיים לצורך טיפול והמשך הסגר.

■ כלב משוטט ללא שבב עם פציעה קשה

במקרים בהם הכלב נמצא במצב רפואי קשה או חולה בכלבת או מתאפיין בהתנהגות תוקפנית שאינה מאפשרת שיקום או מסירה לאימוץ, מתקבלת החלטה מקצועית של הווטרינרית על ביצוע המתה, בהתאם לשיקול דעתה הרפואית ולאחר בדיקה במקום.

מתקני מאורת הרשות

לאחר שליחת הכלב למתקן מאורת הרשות, מתבצעת לכלב בדיקה וטרינרית מלאה הכוללת מתן טיפול מניעתי (חיסון משושה, טיפול בקרציות, פרעושים ותולעים), והחזקת הכלב לתקופה של 15 ימים לפחות. לאחר מכן, הכלב מוצע לאימוץ בהתאם לנהלים המקובלים בעמותה.

אחת לשבוע מגיעה הווטרינרית הרשותית לביצוע ביקורת במקום, הכוללת סקירת הכלבים המוחזקים, בדיקות מצבם הרפואי ומעקב על תנאי ההחזקה.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

7. מקרה המתת כלבה – יולי 2025

7.1. עובדות כלליות

- ✓ הכלבה אותרה בשטח פתוח, בסמוך לכלא גנות, בתחום שיפוט המועצה האזורית רמת נגב.
- ✓ הכלבה נמצאה ללא שבב זיהוי ולא הייתה מזוהה כבעלת בעלים.
- ✓ מדובר בכלבה משוטטת מסוג כנעני, כלבת בר מתפראת, ששהתה באזור לפחות מספר ימים.
- ✓ הכלבה הייתה פצועה בעת האיתור.
- ✓ פעולת המתת הכלבה בוצעה ע"י הווטרינרית בתאריך 1.7.2025.

7.1.1. עמדת הווטרינרית הרשותית

על פי דיווח הווטרינרית הרשותית של המועצה, הכלבה הייתה במצב רפואי קשה, סבלה מרזון קיצוני, פצע פתוח בגפה האחורית, נוכחות רימות וריח של רקבון. לאחר הרדמה (באמצעות רומפון וקטמין) ובדיקה בשטח (ללא שבב אלקטרוני), בוצעה ההמתה בזריקה, על פי שיקול מקצועי על מנת למנוע סבל מיותר, מתוקף סמכותה לפי חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד-1994.

7.1.2. עמדת עמותת 'תנו לחיות לחיות'

על פי מכתב שהתקבל במועצה מטעם עמותת 'תנו לחיות לחיות' טענה העמותה כי מדובר בכלבה מוכרת, חברותית, אשר חיה תקופה ממושכת בסביבת הכלא וזכתה ליחס חם וטיפול מהצוות במקום. לדבריהם, לא התקיים שיקול מספק לחלופות, היה מי שביקש לאמץ ואף נשלחה בקשה לוטרינרית, ההמתה בוצעה לטענתם ללא סמכות ובניגוד להוראות סעיף 13 לחוק האמור.

7.2. איסוף המידע ופעולות הביקורת

- הביקורת התבקשה לבדוק האם פעולת הווטרינרית נעשתה בהתאם לדרישות החוק ובהתאם לסמכויות המקצועיות שניתנו לה.
- לצורך בחינת המקרה, נסמכה הבדיקה על מס' מקורות ובהם:
1. מכתב תלונה ודוח מטעם עמותת "תנו לחיות לחיות".
 2. דוח פעולה שהגישה הווטרינרית הרשותית לאחר המקרה (להלן: "דוח הפעולה").
 3. ראיונות עם גורמים במועצה- הווטרינרית, מנהלת המוקד ואחרים.
 4. דוחות הקריאות שנפתחו במערכת המוקד בתאריכים הרלוונטיים.
 5. התכתבויות WhatsApp בין נציגת העמותה למנהלת המוקד.
 6. שיחה עם גורם חיצוני מוסמך- מנהל הלשכה הווטרינרית של משרד החקלאות ומנהל הרופאים המקצועיים במחוז דרום.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

7.3. ממצאי הביקורת

להלן ממצאי הביקורת כפי העובדות שנבחנו:

7.3.1. טענת העמותה: הכלבה הייתה חברותית, לא כלבת בר

- במסגרת הביקורת נבחן דוח הפעולה של הווטרינרית הרשותית מיום 1.7.2025. מהדוח עולה כי הכלבה תוארה ככלבת בר מתפראת מסוג כנענית אשר התנהגותה הייתה תוקפנית, ברחנית ונבחנית אשר הקשתה על כל ניסיון לכידה רגיל. במהלך הימים שקדמו להמתה, נעשו שני ניסיונות נפרדים ללכידת הכלבה:
- בתאריך 26.6.25- נשלח פקח וטרינרי המשמש ככלבן רשותי של רמת הנגב, הכלבן של כלא גנות ושני עובדי שב"ס, בניסיון ללכוד את הכלבה. ניסיון שכשל. לדברי הווטרינרית ניסיון הלכידה ארך כשעה וחצי, שזה זמן חריג ללכידת כלבה.
 - בתאריך 30.6.25- נעשה ניסיון נוסף ללכוד את הכלבה על ידי נציגים שנשלחו מטעם עמותת "תנו לחיות לחיות" אך גם ניסיון זה כשל.
 - בתאריך 1.7.25- נעשה ניסיון שלישי ללכידת הכלבה, שבוצע על-ידי הווטרינרית הרשותית ביום האירוע. לדברי הווטרינרית הלכידה בוצעה באמצעות ירי חץ הרדמה, זאת בשל חוסר אפשרות להתקרב אל הכלבה באמצעים רגילים.

מסקנות הביקורת

הממצאים מצביעים על כך שהתנהגות הכלבה והקושי בלכידתה לא תואמים את ההגדרה של "כלבה חברותית" כפי שטענה העמותה. משך הלכידה שהתארך והצורך באמצעים חריגים, לרבות שימוש בחץ הרדמה, מצביעים על מאפיינים בלתי נגישים לציבור. מהממצאים עולה כי פעולות הרשות בוצעו בהתאם לחובתה החוקית והמקצועית לפעול ללכידת כלבים משוטטים העלולים להוות סכנה לציבור.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

7.3.2. טענת העמותה: הכלבה לא סבלה מרזון קיצוני- יש בידנו סרטונים שלה

שמאמתים את הטענה.

העמותה טוענת כי הכלבה לא הייתה במצב של רזון קיצוני מאחר ועובדי הכלא היו נוהגים לספק לה מזון ומים ויש בידיה תימוכין בדמות סרטונים ותמונות שנמצאים ברשותה.

מבדיקת הביקורת עולה מדוח הפעולה תיאור רפואי של מצב הכלבה כפי שנבדקה ע"י הווטרינרית בשטח:

"רזון קיצוני, רגל לא מתפקדת, פצע פתוח עמוק ונרחב ומדמם. בבדיקה של הרגל נמצאה דלקת נרחבת, ריח של ריקבון, רימות. שטח נרחב על פני כל האספקט הלטרלי של המטאטרסוס – מדמם ורקוב".

לידי הביקורת הועבר סרטון קצר באורך של כ-5 שניות, וכן מספר תמונות של הכלבה, שבו נראית כלבה עומדת על שלוש רגליים, פצועה ברגלה האחורית ומקשקשת בזנב. עם זאת, לא ניתן לקבוע על פי תיעוד זה את מועד צילום הסרטון והתמונות, את זהות הכלבה או את מצבה הרפואי המדויק במועד הרלוונטי.

מסקנות הביקורת

קיימת סתירה בין טענת העמותה לבין ממצאי הווטרינרית הרשותית שתיארה מצבה של הכלבה כקשה ביותר. מאחר שהתיעוד שהועבר לעיון אינו מאפשר אימות של זהות הכלבה או של מועד הצילום, אין בו כדי לסתור את ממצאי הדוח הרפואי שנערך בזמן אמת.

לפיכך, על בסיס הנתונים הקיימים, ממצאי הווטרינרית הרשותית מהווים את המקור המהימן והמבוסס ביותר לתיעוד מצבה של הכלבה בעת האירוע.

המלצת הביקורת

מומלץ לגבש נוהל תיעוד מוסדר לכל אירוע הכולל טיפול או לכידה של בעלי חיים, לרבות שמירת תיעוד מצולם עם תאריך, מקום וזיהוי חד-משמעי של בעל החיים, במטרה למנוע מחלוקות עתידיות בין גורמים שונים המעורבים בטיפול.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

7.3.3. טענת העמותה: נשלחה הודעה לווטרינרית ולמנהלת המוקד יום לפני ההמתה על

בקשת חסות ומתן טיפול רפואי לכלבה ולמרות זאת בוצעה המתה.

העמותה טוענת כי ביום שלפני האירוע (30.6.2025) נמסרה הודעה לווטרינרית הרשותית, ובה בקשה ללקיחת חסות וטיפול רפואי לכלבה. לטענתה, היה בכך כדי למנוע את ביצוע ההמתה.

ממצאי הביקורת:

בבדיקת הביקורת אשר כללה שיחה עם מנהלת המוקד, הפקת דוחות פניות ממערכת המוקד ועיון בהתכתבות בין נציגת העמותה לבין מנהלת המוקד, עלו הממצאים הבאים:

בתאריך 30.6.25 נפתחו שתי קריאות בלבד במוקד:

- דיווח על כלבה פצועה סמוך לכלא גנות.
- פנייה לעזרה בלכידת הכלבה- ללא פרטי התחייבות, או הצעה מוסדרת לאימוץ או טיפול.

בקשת האימוץ הועברה במסגרת התכתבות בלתי פורמלית במסרונים מול מנהלת המוקד, תוך ציון מפורש כי קיים קושי בלכידת הכלבה.

עוד עלה כי נשלחו הודעות טקסט ישירות לנייד של הווטרינרית, אך זו מסרה כי לא נחשפה אליהן מאחר שהן נשלחו למספר ישן שמופיע באתר הרשמי אך אינו בשימוש תדיר בפועל.

מסקנת הביקורת

הפנייה שהועברה הייתה בלתי פורמלית, והודעות שנשלחו לווטרינרית נשלחו למספר לא פעיל ולא נקראו. עקב חוסר תיאום וריבוי ערוצי תקשורת, לא ניתן לקבוע בוודאות כי הווטרינרית הייתה מודעת לפנייה בדבר בקשת האימוץ במועד האירוע. יחד עם זאת, ראוי להדגיש כי על הוטרינרית מוטלת האחריות והחובה לוודא את פרטי ההתקשרות העדכניים המפורסמים לציבור.

המלצת הביקורת

- ✓ להגדיר ערוץ תקשורת רשמי ומוסדר לפניות עמותות או גורמים חיצוניים, עם תיעוד ברור ואימות קבלה על ידי כל גורם רלוונטי.
- ✓ עדכון מספר הטלפון של הווטרינרית באתר הרשמי של המועצה כדי למנוע חוסר תקשורת ואי-ודאות במקרים דחופים.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

7.3.4. טענת העמותה: מצבה הרפואי אפשר העברת הכלבה למקום מוגן

לטענת העמותה, מצבה הרפואי של הכלבה לא הצדיק את המתנה, ולפיכך היה מקום לשקול את העברתה למתקן מוגן ולא להמית אותה. הביקורת בחנה האם נשקלה האפשרות להעברת הכלבה למתקן מוגן, בהתאם לטענת העמותה. נמצא כי לא התקבלה החלטה להעביר את הכלבה למתקן כזה, מהטעמים הבאים:

1. ההתרשמות המקצועית של הווטרינרית הייתה כי הכלבה מצויה במצב רפואי של סבל ממשי שלא מאפשר העברה למאורת הרשות.
2. מדובר היה בכלבת בר, משוטטת, אשר לא ניתנת לשליטה או הרגעה, והיותה סיכון בטיחותי ואולי בריאותי לסביבה, לרבות חשש לפגיעות בנפש או התפרצות מחלות.

7.3.5. טענת העמותה: קורס ההכשרה למפקחי חוק צער בעלי חיים אינו מהווה הסמכה

מספקת לפי סעיף 13 לחוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד-1994. הביקורת בחנה את סוגיית ההסמכה, ומצאה כי הווטרינרית הרשותית מחזיקה בתעודות הכשרה רלוונטיות:

1. תעודת השתתפות בקורס "רפואה וטרינרית רשותית" מטעם ארגון הרופאים הווטרינרים של מרכז השלטון המקומי בתאריך 25 לפברואר, 2020.
 2. תעודת הכשרה לפיקוח על חוק צער בעלי חיים מטעם משרד החקלאות בתאריך 14 למרץ, 2021.
 3. לוטרינרית קיים אישור רשמי מטעם המועצה, במסגרתו מונתה כמפקחת מוסמכת לנושאי כלבת ופיקוח על הכלבים, האישור ניתן ביום 30.6.2024.
- הביקורת מצאה כי הווטרינרית הרשותית פעלה בהתאם להכשרתה, לסמכויות שהוקנו לה לפי סעיף 14 לחוק להסדרת הפיקוח על כלבים תשס"ג, 2002:
- "רופא וטרינר עירוני, מפקח או שומר הבא לחפוס כלב מכוח סמכות הנוחנה לו לפי כל דין, ומפאת התנהגותו של הכלב לא ניתן לתפסו בלי שתישקף סכנה מוחשית של פגיעה בחייו או בגופו, שלו או של זולתו, רשאי להמיתו".
- לרופא וטרינר עירוני או מפקח מוסמך נתונה הסמכות להמית כלב כאשר לא ניתן לתפסו מבלי שתישקף סכנה מוחשית לחיי אדם או לביטחונו.
- ובהתאם לסעיף 13 לחוק צער בעלי חיים (התשנ"ד-1994) למניעת סבל מיותר.

מסקנת הביקורת

מהממצאים עלה כי במקרה שנבחן, לאור מכלול השיקולים, ובהם שיקולי בריאות הציבור וביטחונו, הקושי בלכידתה, לצד מצבה הרפואי של הכלבה, הווטרינרית פעלה מתוקף הסמכות שניתנה לה.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

7.3.6. טענת העמותה: לא הגיעו כלבים למאורת הרשות החל מ-2025

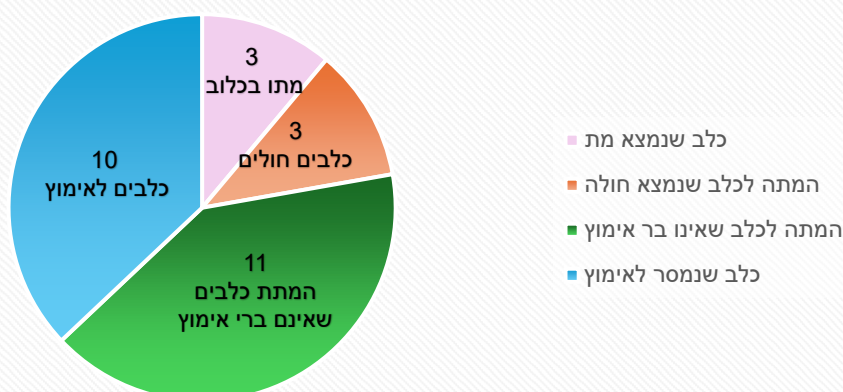
העמותה טענה בפני הביקורת כי החל מחודש פברואר 2025 לא הגיעו כלבים למאורת הרשות לצורך טיפול, בדיקה או שהיה להסגר. ממצאי הביקורת העלו כי במהלך תקופת הביקורת בשנת 2025, הועברו לעמותת צער בעלי חיים 21 כלבים משוטטים. נמצאו 11 כלבים שהועברו לאחר 2.2025.

הטיפול בכלבים שנשלחו למאורת הרשות:

בהתאם לפקודת הכלבת תשנ"ב-1992 (תיקון מס' 2) ופקודת הכלבת (תיקון מס' 6):
10(1) רופא וטרינר ממשלתי רשאי לצוות להוציא להורג בכל עת את בעלי החיים דלקמן בתוך כל אזור (...):
(א) כל כלב הפקר או כלב עוזב או כלב שאין לו בעלים.

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2025 טופלו 27 כלבים משוטטים, אשר הועברו להסגר הרשותי, מתוך כלל הכלבים שטופלו בתקופה זו, שישה (6) כלבים הועברו להסגר כבר במהלך שנת 2024 והמשך הטיפול בהם בוצע בשנת 2025, כמפורט להלן:

פילוח הטיפול בכלבים משוטטים לאחר העברה להסגר

מסקנת הביקורת

נמצא פער מהותי בין טענת העמותה בדבר היעדר פעילות במאורת הרשות לבין המידע שתועד על ידי הרשות עצמה, לפיו בשנת 2025 טופלו בפועל 27 כלבים משוטטים, מהם 21 נמסרו לעמותה בשנת 2025.

המלצת הביקורת

לפעול להנגשת מידע לציבור באמצעות פרסום עדכני של כלבים המוצעים לאימוץ באתר הרשות, לקדם שיתופי פעולה עם עמותות מוכרות לקידום יוזמות וימי אימוץ מרוכזים, במטרה לעודד אימוץ ולהפחית את הצורך בהמתות.

הטיפול בכלבים משוטטים על ידי המחלקה הווטרינרית

8. סיכום הביקורת

בהתאם לסעיף 14 לחוק הסדרת הפיקוח על הכלבים קובע:

" רופא וטרינר עירוני, מפקח או שומר הבא לתפוס כלב מכוח סמכות הנתונה לו לפי כל דין, ומפאת התנהגותו של הכלב לא ניתן לתפסו בלי שתישקף סכנה מוחשית של פגיעה בחייו או בגופו, שלו או של זולתו, רשאי להמיתו".

ובהתאם לסעיף 13 של חוק צער בעלי חיים 1994:

" נוכח הממונה או רופא וטרינר עובד ציבור שהמנהל הסמיכו לכך, כי בעל חיים חולה או סובל, ואינו מקבל טיפול רפואי הולם, רשאים הם להעבירו למתקן מוגן או לצוות על המתתו, הכל לפי מצבו הרפואי".

ממצאי הביקורת העלו כי במקרה הנבחן מדובר בכלבה משוטטת, שנצפתה בשטח במצב גופני ירוד. מספר ניסיונות לכידה בוצעו, אך בשל התנהגותה התוקפנית לא ניתן היה ללכוד אותה בצורה בטוחה.

בנסיבות אלה נדרשה הווטרינרית הרשותית, המשמשת כסמכות המקצועית של הרשות, להפעיל שיקול דעת רפואי ומקצועי בהתאם להכשרתה ולסמכויותיה לפי החוק. ההחלטה התקבלה לאחר בחינת מכלול השיקולים ובכלל זה מצבה הרפואי של הכלבה, רמת הסיכון לציבור והיעדר אפשרות מעשית ללכידה בטוחה, תוך הפעלת שיקול דעת זהיר ומבוסס.

הביקורת מציינת כי תחום הרפואה הווטרינרית, בדומה לתחומים רפואיים אחרים, עשוי לכלול חילוקי דעות לגיטימיים בין בעלי מקצוע באשר לדרכי פעולה אפשריות.

אך יחד עם זאת, בהתאם למבנה הסמכויות ברשות, הווטרינרית הרשותית היא הסמכות המקצועית הקובעת בשטח והחלטתה מהווה את הקביעה המקצועית המחייבת מטעם הרשות.

עוד נמצא כי מפקח משרד החקלאות במחוז, עמו התקיימה שיחה במסגרת איסוף המידע, צידד בעמדת הווטרינרית, תמך במהלך שבוצע והביע אמון בשיקול הדעת שהופעל.

 פעולתה של הווטרינרית הרשותית נעשתה בהתאם לסמכויותיה החוקיות ולנהלים המקצועיים ולא נמצא פגם מהותי בהתנהלותה.

ההחלטה שהתקבלה משקפת איזון ראוי בין שיקולים רפואיים מקצועיים לבין חובת הרשות לשמירה על בריאות וביטחון הציבור.

 מומלץ לחזק את מערך התייעוד של כל טיפול או לכידה של בעלי חיים, לעדכן ולהנגיש לציבור את פרטי ההתקשרות עם הווטרינרית הרשותית או פניות בנושאים דחופים. ראוי לקדם פרסום של כלבים המוצעים לאימוץ במטרה להפחית את הצורך בהמתות ובמציאת פתרונות חלופיים ככל הניתן.